

Preventie- en Handhavingsplan Alcohol periode 2018 t/m 2021

Inleiding

Gemeenten zijn sinds 2014 de belangrijkste uitvoerder van de Drank- en Horecawet (DHW) geworden. Zowel op juridisch, handhavings-, en educatief vlak is de gemeente de regisseur van het Nederlandse alcoholbeleid. Het verplichte, door de gemeenteraad vast te stellen, Preventie- en Handhavingsplan Alcohol (PHA) is in feite de wettelijke bekrachtiging hiervan. Dit plan moet iedere vier jaar opnieuw worden vastgesteld gelijk met een nieuw gezondheidsbeleid.

Sinds 2010 werken alle Zeeuwse gemeenten, GGD Zeeland, Indigo, Politie Zeeland-West-Brabant en andere partijen samen aan het voorkomen van alcoholgebruik onder jongeren. Dit doen ze onder de vlag 'Laat ze niet (ver)zuipen!' (LZNVZ). De aanpak kenmerkt zich door een integrale benadering. Vanuit LZNVZ is een format voor het PHA opgesteld wat de Zeeuwse gemeenten kunnen gebruiken voor het opmaken van hun lokale plan. Als basis is het landelijke PHA format 3.0 van het Trimbos-instituut gebruikt. De Zeeuwse invulling hiervan is tot stand gekomen met een afvaardiging van gemeenteambtenaren vanuit de domeinen Veiligheid, Handhaving en Welzijn.

De DHW kent meerdere belangen zoals economische belangen, openbare orde en veiligheid en volksgezondheid. Veiligheid komt door de integrale aanpak op meerdere vlakken terug, waarbij ook specifieke afstemming is met het veiligheidsdomein door afstemming en inzet van bijvoorbeeld HALT. Volksgezondheid is met name gericht op de bescherming tegen de schadelijke effecten die alcohol kan hebben. Hier zit de koppeling met het gezondheidsbeleid, waarvan in binnenkort een nieuwe nota wordt opgesteld.

Met de uitvoering van het PHA dragen we bij aan het bereiken van de maatschappelijke resultaten met het thema gezondheid binnen het Programma Sociaal Domein:

- Jeugdigen groeien gezond en veilig op binnen het eigen gezin en kunnen hun talenten ontwikkelen zodat zij (financieel) zelfredzaam worden;
- Meer jeugdigen voelen zich (psychisch) gezond;
- Meer jeugdigen hebben een gezonde leefstijl;
- Jeugdigen gebruiken geen alcohol of drugs.
- Mensen zitten fysiek en mentaal goed in hun vel, zij hebben veerkracht en voelen zich gezond;
- Meer mensen voelen zich fysiek gezond.

Het PHA focust zich op het gemeentelijke terrein waar alcoholpreventie en handhaving van de DHW samenkomen en elkaar kunnen versterken. Hoewel is getracht het plan zo concreet mogelijk te maken is het geen uitvoeringsplan. De uitvoering wordt vastgelegd in de nog op te stellen nota Gezondheid, het jaarlijkse integraal handhavingsprogramma (IHUP) en in de Sanctiestrategie.

1. Probleemanalyse

Alcoholgebruik

Alcohol is het meest gebruikte genotmiddel in ons land. Het gebruik is sociaal en economisch diep in onze samenleving geworteld. Ruim 80% van de volwassen Nederlanders drinkt alcohol. Een derde van de Nederlanders van 18 jaar of ouder voldeed in 2015 niet aan de nieuwe norm van de Gezondheidsraad om geen dan wel maximaal 1 glas alcohol per dag te drinken. Ook onder jongeren wordt er verontrustend veel gedronken. Mede door de landelijke aandacht maar ook door de vele regionale campagnes is het alcoholgebruik onder Nederlandse scholieren van 12 t/m 16 jaar de afgelopen jaren wel spectaculair gedaald. Dit geldt ook voor de Zeeuwse situatie. Uit de resultaten van de Jeugdmonitor blijkt dat 72% van de 14/15 jarige ondervraagden wel eens alcohol heeft gedronken. De helft hiervan heeft het dan over één heel glas of meer. De andere helft over 'een paar slokjes'. Een jongere die vaker dan 20 keer alcohol genuttigd heeft, komt voor onder een vijfde van de ondervraagde jongeren. De gemiddelde leeftijd waarop Nederlandse scholieren gaan drinken was in 2003 12 jaar en in 2015 13,2 jaar. In Zeeland is die startleeftijd ook verhoogd, deze lag in 2016 op 15,1 jaar. Ook blijkt uit de Jeugdmonitor dat 'binge drinken' (minimaal vijf glazen alcohol of meer tijdens één gelegenheid) onder 21-23 jarigen in 2016 vijf procent is gezakt ten opzichte van 2012, maar met 51% nog steeds erg hoog is. Dit geldt ook bij de 14/15 jarigen, het percentage is 31% (was 35%).

Uit de GGD-monitors van 2016 blijkt dat 5% van de volwassenen (19 t/m 64 jaar) overmatig alcohol gebruikt. Bij 65-plussers is dit 7%, waarbij vooral mannen van 65 – 69 jaar overmatig alcohol drinken (meer dan 21 glazen per week).

Schadelijke gevolgen

Alcohol is een potentieel giftige stof met schadelijke gevolgen. Alcohol heeft een schadelijk effect op de ontwikkeling van de hersenen. Juist als de hersenen in ontwikkeling zijn, zijn ze erg kwetsbaar voor alcohol. Vooral het drinken van veel alcohol in korte tijd is slecht voor het brein. Pubers met alcoholproblemen scoren lager dan andere jongeren op taalvaardigheid, intelligentie, aandacht en ruimtelijk inzicht. Hiernaast is door het gebruik van alcohol eerder sprake van seksueel risicovol gedrag. Bovendien is de kans om op latere leeftijd problemen te krijgen met alcohol ook groter naarmate men in de puberjaren veel drinkt.

Alcohol brengt niet alleen veel schade toe aan de gezondheid van de drinkers maar ook aan de maatschappij. Alcohol is een niet te onderschatten aanjager van geweld en overlast, met name in het uitgaansleven. Tevens vergroot het de kans op verkeersongevallen en letselschade. Jongeren die frequent alcohol gebruiken, lopen een verhoogd risico om crimineel gedrag te vertonen.

Meer dan de helft van de drinkende jongeren drinkt in thuissituatie

Uit het onderzoek van Youngworks in opdracht van het ministerie van VWS blijkt dat het grootste deel van de drinkende jongeren (13-23 jaar) bij vrienden thuis drinkt (66%). Daarnaast geeft 60% van de jongeren aan ook thuis bij hun ouders de alcoholische dranken te nuttigen. Met name de jongste jongeren (13-17 jaar) drinkt thuis bij hun ouders.

Houding ouders NIX18 afspraak

Ondanks het feit dat de meeste jongeren thuis drinken, is de houding ten aanzien van de NIX 18 norm onder ouders/verzorgers wel positief verbeterd. Ten tijde van de NIX18 campagne zijn steeds meer ouders het normaal gaan vinden dat jongeren niet drinken (en roken) voor hun 18e. Uit het Zeeuwse draagvlakonderzoek (2016) blijkt dat 81% het een beetje of geheel eens is met de stelling 'jongeren onder de 18 jaar zouden helemaal geen alcohol mogen drinken'. Helaas vertaalt dit zich nog niet altijd in het gedrag van ouders.

Kosten alcoholproblematiek

De kosten ten gevolge van alcoholproblematiek zijn vele malen hoger dan de middelen die nodig zijn voor preventie. De kosten liggen per jaar rond de 8,1 miljard euro. Dagelijks worden we geconfronteerd met alcoholische schade. Denk aan verkeersongelukken, productiviteitsverlies, vroegtijdig overlijden aan ziekten die verband houden met alcoholgebruik, zorgkosten, kosten voor inzet politie en justitie door alcoholgebruik, etc. De baten (consumentengeluksgevoel, accijnzen, producenten-surplus) liggen per jaar rond de 5,5 miljard euro. De netto kostenpost bedraagt 2,6 miljard euro per jaar.

2. Beleidsfocus

2.1 Uitgangspunten en onderbouwing van beleid

Gedragverandering van iets wat zo is geworteld in onze cultuur kost tijd en energie en vergt een gedegen, effectieve aanpak, gebaseerd op een integrale beleidsvisie. Er is immers sprake van een preventie- én handavingsplan.

Meerdere afdelingen binnen de gemeenten - en dus ook meerdere typen maatregelen – worden ingezet bij de aanpak van de alcoholproblematiek. De aanpak hiervoor is in onderstaande paragrafen beschreven.

2.2 Integrale benadering

Een integrale aanpak houdt in dat er wordt ingespeeld op de verschillende factoren die het alcoholgebruik beïnvloeden. Het alcoholbeleid richt zich niet alleen meer op de individuen maar ook op hun omgeving. Denk aan: sluitingstijden in de horeca, schenkbeleid van sportverenigingen, handhaving op straat, leeftijdscontroles in de horeca en supermarkten, voorlichting aan ouders, docenten, voetbaltrainers, etc. Voorheen hadden we het over een integrale aanpak gericht op handhaving, regelgeving en educatie (3 pijlers). Onderzoek onder succesvolle alcoholmatigingsprojecten en het onlangs uitgekomen Alcoholmanifest (2016) laten zien dat er meer inzet nodig is. De integrale aanpak van dit plan steunt op de volgende 5 pijlers:

Pijler 1 Inrichting van de omgeving

Het doel van deze pijler is het tegengaan van aanmoediging om te drinken. Tal van studies hebben aangetoond dat het drinkgedrag van jongeren wordt gestimuleerd door goedkope alcohol en

alcoholreclame via radio, tv en internet en via sponsoring van sport- en culturele evenementen. Gemeenten kunnen niet zoveel veranderen aan de reclame via televisie maar wel bijvoorbeeld aan reclame op gemeentelijke reclamedragers, zoals bushokjes. Of 'happy hours' en supermarktstunts verbieden.

Pijler 2 Regelgeving en handhaving

Het doel van deze pijler is het beperken van de beschikbaarheid van alcohol. Hoe makkelijker alcohol beschikbaar is, hoe meer er geconsumeerd wordt en hoe omvangrijker de schadelijke gevolgen. Maatregelen ten aanzien van omgevingsfactoren, zoals de beschikbaarheid van alcohol beperken, zijn het meest effectief. Helaas is het nog steeds zo dat jongeren aan drank kunnen komen als ze dat willen. Het is ook in Zeeland nog relatief gemakkelijk; slechts iets minder dan de helft van de verkooppunten (54 %) geeft alcoholhoudende drank mee aan jongeren die er niet ouder uitzien dan 18 jaar zonder naar het ID te vragen. Een voorbeeld van een interventie gericht op deze pijler is: inzetten op een optimale handhaving zodat er niet geschonken wordt aan jongeren onder de 18 jaar.

Pijler 3 Voorlichting en educatie

Inzet van publieke bewustwordingscampagnes om het draagvlak voor het beleid te versterken en de norm met betrekking tot alcoholgebruik positief te beïnvloeden zijn heel belangrijk. De NIX18 norm zal de geldende norm moeten worden en dat behoeft voorlopig blijvende aandacht. Kennisverhoging en opvoedgedrag verbeteren door regel- en normstelling zal alleen werken als het algemene publiek via allerlei wegen elke keer maar weer dezelfde boodschap krijgt voorgeschoteld. Dit kun je doen door een Zeeuwse publiekscampagne maar ook door informatievoorziening op lokaal niveau.

Pijler 4 Signalering

Door vroegtijdig te signaleren kun je in een eerder stadium ingrijpen zodat problemen bij kwetsbare jongeren voorkomen kunnen worden of minder ernstig zullen uitpakken. Bijvoorbeeld: trainen van mentoren om dreigende alcoholproblematiek bij jongeren vroegtijdig te herkennen.

Pijler 5 Advies en ondersteuning

Het doel van deze pijler is het mogelijk te maken effectief in te grijpen bij concrete incidenten onder jongeren door alcoholgebruik. Bijvoorbeeld: een nazorgprogramma in samenwerking met het ziekenhuis voor jongeren die zijn opgenomen met een alcoholintoxicatie, maar bijvoorbeeld ook afspraken maken met de politie indien jongeren laveloos langs de kant van de weg worden aangetroffen.

2.3 Terugblik

Evaluatie LZNVZ

Sinds 2010 zijn er met de integrale, gezamenlijke aanpak om het alcoholgebruik onder jongeren terug te dringen goede resultaten geboekt. Naast het (deels) bereiken van doelstellingen, zijn ook goede resultaten geboekt op het gebied van samenwerking tussen de Zeeuwse gemeenten onderling, maar ook met GGD Zeeland, Indigo Preventie, politie en andere partners. Men weet elkaar snel te vinden, werkt makkelijk samen en maakt gebruik van elkaars kennis en kunde. Ook de alcoholpoli in ADZ Goes en het bijbehorende nazorgtraject en de relaties met de landelijke instellingen zijn ontwikkelingen die voort zijn gekomen uit LZNVZ. Op sommige punten is er minder vooruitgang geboekt dan gehoopt. Dit laat des te meer zien dat het tijd kost om een zo in de cultuur verweven gewoonte te veranderen. In 2016 is een tweetal SWOT-analyses uitgevoerd. Beide analyses laten zien dat LZNVZ een sterk beeld naar buiten geeft maar dat er wel een soort projectmoeheid is opgetreden. Borging is tijdens deze sessies een belangrijk gespreksonderwerp geweest. Borging binnen de gemeenten zelf door bijvoorbeeld een jaarplan én uitvoeringsbudget, maar ook borging van de coördinatiefunctie en het inbedden en aansluiten van de aanpak in bestaande structuren. De algehele conclusie is dat het wenselijk is om door te gaan met de integrale Zeeuwse brede aanpak en tegelijkertijd te werken aan de borging in reguliere structuren.

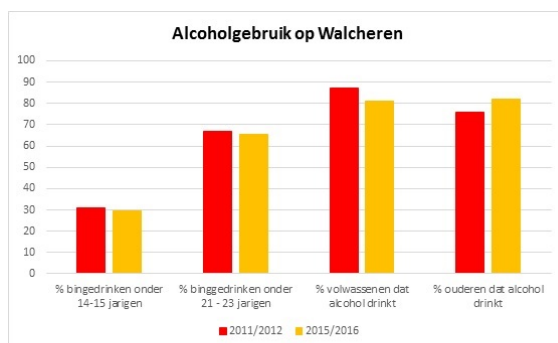
Conclusies uit onderzoeken

Voor de aanpak zijn doelstellingen opgesteld voor de periode 2014 t/m 2016. Om effecten van de aanpak inzichtelijk te maken heeft de GGD Zeeland in 2016 het draagvlakonderzoek onder Zeeuwse jongeren en hun ouders, wat ook in 2013 en 2011 uitgevoerd is, herhaald.

Ook zijn de Jeugdmonitor Zeeland (2015) en het Nalevingsonderzoek verkoop alcohol (2016) gebruikt. De resultaten en de conclusies staan per doelstelling beschreven in het Plan van aanpak 'Laat ze niet (ver)zuipen!' 2017 t/m 2022.

Bij de bepaling van de doelstellingen zijn hoge ambities gesteld. Ondanks dat niet alle doelstellingen zijn behaald, zijn er toch goede resultaten behaald.

De onderstaande tabel toont een weergave van het onderzoek van de jeugdmonitor 2015 / 2016.

Uit het onderzoek van de jeugdmonitor is gebleken dat de volgende effecten zijn bereikt:

- De startleeftijd waarop jongeren gaan drinken is verhoogd;
- Het alcoholgebruik onder jongeren van 14/15 jaar is afgenomen;
- Het draagvlak onder ouders/ opvoeders voor de norm 'onder 18 jaar geen alcohol' is toegenomen;
- Een verbetering van de naleving van de verkoopregels door alcoholverstrekkers.

De Veerse situatie

De preventieactiviteiten waren in 2016 en 2017 vooral gericht op voorlichting op scholen, aan ouders, het straathoekwerk met Welzijn Veere, de week van NIX zonder Id.

Verder is al vooral gewerkt aan wat er in de komende jaren gaat gebeuren, het nieuwe plan. Dit staat in het B&W-advies dat als bijlage 3 hierbij is gevoegd.

Toezicht en handhaving

Naast preventie is er ook ingezet op meer toezicht en handhaving op het verstrekken van alcoholhoudende drank aan jongeren. Er is daarbij gebruik gemaakt van de inzet van mystery-guests. In 2015 is dit gebeurd door middel van observaties, waarbij in totaal 1 overtreding werd geconstateerd. In 2017 hebben we de observaties vervangen door test aankopen door een mysteryguest, die de leeftijd van 18 jaar had maar er niet onmiskenbaar als 18 plus uitzag.

Voor aanvang van de controles hebben alle horecaondernemers hierover een brief gehad en na de 1e controle volgde altijd een brief, dat het goed was of dat er een overtreding was geconstateerd.

Bij een geconstateerde overtreding volgde er altijd een hercontrole. Bij de test aankopen door een MG zijn in totaal 8 boeterapporten opgemaakt tegen horecabedrijven die bij een hercontrole opnieuw in overtreding waren.

Goed om te constateren was dat veel horecabedrijven na de controles zelf actie ondernamen om voorlichting te geven aan hun klanten en personeel. Er werd gevraagd om meer en duidelijke voorlichting voor hun personeel en de gemeente gaat in samenwerking met 2 andere partijen een voorlichtingsfilm maken.

3. Doelgroepen

In de eerste jaren heeft de aanpak zich met name gericht op jongeren tot 23 jaar. In de praktijk waren de interventies er echter vooral op gericht om jongeren tot 18 jaar niet te laten drinken. Er wordt ons door landelijke organisaties op gewezen om binnen het alcoholontmoedigingsbeleid zeker óók aandacht te besteden aan jongeren tussen de 18 en 24 jaar. De hersenen groeien immers tot en met het 24e

levensjaar dus deze jongvolwassenen lopen nog steeds groot risico op hersenschade en alle andere problematiek door het gebruik van alcohol. Het aantal 55-plussers met alcoholproblemen is de laatste jaren flink aan het toenemen. Dit is echter niet opgenomen als speerpunt in ons beleid.

4. Doelstellingen

Onderstaand worden de Zeeuwse doelstellingen genoemd, die van toepassing zijn voor Veere. Er wordt onderscheid gemaakt ten aanzien van deze doelstellingen. Er zijn hoofddoelstellingen, inhoudelijke doelstellingen en procesdoelstellingen opgesteld.

4.1 Hoofddoelstellingen

- Het tegengaan van alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar;
- Het tegengaan van risicovol/schadelijk alcoholgebruik door jongeren van 18 tot en met 23 jaar;
- Realisatie van een opzet ten aanzien van een integrale, Zeeuwse aanpak gericht op genotsmiddelenproblematiek onder jongeren.

4.2 Inhoudelijke doelstellingen

De inhoudelijke doelstellingen verschillen in essentie niet van die van de afgelopen periode: het stimuleren van drinken op latere leeftijd, minder vaak en minder veel drinken in Zeeland. De inhoudelijke doelstellingen zullen getoetst worden aan cijfers die beschikbaar komen vanuit de reguliere monitoringssystemen. De inhoudelijke doelstellingen zijn:

1. Het percentage Zeeuwse 14/15 jarigen dat alcohol drinkt neemt af.

Onderbouwing

In de Jeugdmonitor zijn diverse vragen opgenomen over het gebruik van alcohol door jongeren. Deze vragen variëren van 'wel eens alcohol gebruiken' tot 'een glas of meer' tot 'meer dan 10 keer alcohol' gebruiken. Ook wordt gevraagd op welke leeftijd de jongeren zijn begonnen met drinken zodat bekeken kan worden of de startleeftijd stijgt.

2. Terugdringen 'binge drinken' (5 of meer alcoholische drankjes tijdens een gelegenheid) onder Zeeuwse 14/15 jarigen naar 25% of minder (was 31% in 2015).

Onderbouwing

Landelijke onderzoeken laten zien dat als jongeren eenmaal drinken ze ook veel drinken en veelal aan 'binge drinken' doen. De resultaten van de laatste Zeeuwse Jeugdmonitor uit 2015 laten zien dat het 'binge drinken' in Zeeland iets is afgenomen. Dat geeft vertrouwen en daarom borduurt LZNVZ voort op een verlaging van 6% of meer.

3. Terugdringen van 'binge drinken' onder Zeeuwse 21-23 jarigen naar 40% (was 51% in 2016).

Onderbouwing

Jongvolwassenen mogen wettelijk gezien alcohol drinken, wonen vaak niet meer thuis en zitten niet allemaal meer op school. Het is erg lastig om deze jongvolwassenen te bereiken. Desalniettemin is het een belangrijke doelgroep waar LZNVZ ook de aandacht op richt en waarin gestreefd wordt naar een dalende trend.

4. Handhaven van het draagvlak onder Zeeuwse ouders/opvoeders voor de norm 'geen alcohol onder de 18 jaar' van tenminste 81%.

Onderbouwing

Met 81% van de ouders die achter de NIX18 norm staan zitten we al heel erg hoog. De verwachting is dat het lastig zal worden meer dan 81% te behalen. We handhaven daarom het percentage op dit niveau.

5. Een verbetering van de naleving onder de verstrekkers van alcohol in Zeeland naar 80% (was 54% in 2016).

Onderbouwing

Het beperken van de beschikbaarheid van alcohol is de kern van effectief alcoholbeleid.

Zonder beperking van de beschikbaarheid is het uiterst moeilijk om resultaten te boeken in het terugdringen van alcoholgebruik onder jongeren. Met de nieuwe Drank- en Horecawet hebben gemeenten veel bevoegdheden gekregen om lokaal alcoholbeleid vorm te geven. Zowel op regelgeving als op handhaving. De verwachting is dat de naleving verbeterd wordt.

6. Realisatie van een opzet ten aanzien van een integrale, gezamenlijke aanpak ten van genotsmiddelenproblematiek onder jongeren.

Onderbouwing

De kerngroep van LZNVZ zal gaan onderzoeken wat er in Zeeland en in het land al gebeurt ten aanzien van aanpak van de problematiek onder jongeren en genotmiddelen. Hierna zal een advies uitgebracht worden waarmee inzichtelijk wordt gemaakt op welke wijze een reductie van het gebruik van genotsmiddelen onder deze groep het beste gerealiseerd kan worden.

Verder

De kerngroep van LZNVZ gaat onderzoeken wat er in Zeeland en in het land al gebeurt ten aanzien van de 55+ doelgroep en zal hierna een advies uitbrengen op welke wijze een reductie van het alcoholgebruik onder deze groep het beste gerealiseerd kan worden.

4.3 Monitoring

De doelstellingen worden getoetst middels de resultaten van de:

- jeugdmonitor, onder 14/15jarigen in voortgezet onderwijs – ZB| Planbureau; vindt eens per vier jaar plaats, volgende in 2019
- monitor jongvolwassenen, onder 21-23 jarigen – ZB| Planbureau; vindt eens per vier jaar plaats, volgende in 2020
- gezondheidsmonitor onder 19 – 64 jaar en 65 jaar en ouder – GGD Zeeland; vinden eens per vier jaar plaats, volgende in 2020
- nalevingsonderzoek verkoop alcohol – ZB| Planbureau; vindt eens per twee jaar plaats, volgende in 2018

Andere gegevens

Naast de cijfers uit deze monitors zal voor een aanvullend beeld ook gekeken worden naar gegevens uit andere monitoringssystemen, zoals bijvoorbeeld politieregistratie en de cijfers van de alcoholpoli. Ook bestaat de mogelijkheid om het draagvlakonderzoek opnieuw te herhalen, waarin bijvoorbeeld ook het draagvlak onder ouders gemeten kan worden, en kunnen vragen uitgezet worden via het ZB panel. Verder wordt het beeld verder aangevuld door onze monitoringgegevens te vergelijken met de landelijke onderzoeken van de NIX18 campagne.

4.4 Procesdoelstellingen

Procesdoelstellingen zijn doelstellingen op het gebied van samenwerking binnen de integrale aanpak LZNVZ en inbedding van interventies. De doelstellingen zijn:

- De partners van LZNVZ leveren een actieve bijdrage in het ontwikkelen en uitdragen van beleid en regelgeving en het (door)ontwikkelen, uitzetten, uitvoeren en borgen van interventies met als uiteindelijk resultaat een stevig verankerd integraal alcoholbeleid. Dit houdt in dat de partners middelen en tijd beschikbaar stellen voor deze taken.
- De partners van LZNVZ werken structureel mee aan het inbedden van succesvolle onderdelen van de Zeeuwse samenwerking ten aanzien van alcoholpreventie binnen de reguliere overlegstructuren.
- De partners van LZNVZ dragen structureel bij aan de preventie van alcoholgebruik door zoveel mogelijk participatie te vragen van de omgeving: jongeren, 55-plussers, alcoholverstrekkers, onderwijs, jeugd- en jongerenwerk, welzijn, verenigingen, ouders/verzorgers, etc.

5. Risicoanalyse en interventiestrategie

In dit hoofdstuk wordt geïnventariseerd welke risicogevende settings (omgevingen) er zijn en vanuit welke beleidspijler (handhaving, regelgeving, bewustwording en educatie) interventies moeten worden ingezet. Periodiek wordt een risicoanalyse opgesteld op basis waarvan doelstellingen aangescherpt kunnen worden en de focus kan worden verlegd. De risicoanalyse geeft inzicht in de verschillende soorten settings en de daarbij behorende risicokenmerken (tabel 1). Op basis van deze analyse is vervolgens een interventiestrategie gemaakt (tabel 2). De interventiestrategie geeft aan welke soorten

interventies ingezet worden om de risico's te verkleinen. Interventies die te maken hebben met controle en handhaving worden verder uitgewerkt in hoofdstuk 5, interventies bestaande uit regelgeving in hoofdstuk 7 en interventies voor bewustwording en educatie in hoofdstuk 8. Door het periodieke karakter van deze analyse is het ook een evaluatie-instrument dat inzicht geeft in de resultaten van het lokale alcoholbeleid. Dit biedt aanknopingspunten voor een volgend PHA.

5.1 Gegevens uit onderzoek

De naleving van de wet door alcoholverstrekkers wordt in Zeeland vastgesteld aan de hand van mysteryshop onderzoek. Hierbij worden jongeren ingezet om de naleving van de leeftijdsgrens te toetsen. Met het nalevingsonderzoek kan per setting en zelfs per locatie worden bepaald hoe de naleving van de leeftijdsgrens in de praktijk wordt uitgevoerd. Alcoholverstrekkers worden in algemene zin in kennis gesteld van het feit dat dergelijke onderzoeken worden uitgevoerd. De onderzoeken zelf zullen in het geheim worden uitgevoerd om betrouwbare informatie te kunnen verzamelen.

De kenmerken van het alcoholgebruik onder jongeren (startleeftijd, bingedrinken..) stellen we vast met de Jeugdmonitor (ZB|Planbureau). Deze monitor wordt eens per vier jaar afgenomen. De intoxicatiecijfers worden op basis van de ziekenhuisgegevens van het ADRZ en ZorgSaam jaarlijks verzameld.

De uitkomsten van bovenstaande studies worden gebruikt om de risicoanalysetabel in te vullen (tabel 1).

Tabel SEQ Tabel * ARABIC 1 : Risicoanalyse

Setting	Risico kenmerken
Detailhandel	- Aankoop door minderjarigen t.b.v. indrinken. - Bij bepaalde zaken beperkte naleving.
Horeca/ Evenementen	- Aankoop en consumptie door minderjarigen. - Doorschenken bij dronkenschap.
Thuis/ouders	- Ontbreken van duidelijke afspraken mbt alcohol en uitgaan. - Thuis indrinken. - Verkeerd voorbeeld ouders
Sport	- Aankoop en consumptie door minderjarigen. - Doorschenken bij dronkenschap - Ontbreken van duidelijke huisregels - Niet houden aan schenktijden (paracommercie)
Scholen	- Ontbreken van duidelijke regels rondom alcohol, ook tijdens excursies, studiereizen, schoolfeesten e.d. - Communicatie over deze regels - Gebrek aan toezicht en sancties op (huis)regels door schoolleiding.
Openbare ruimte	- Alcoholgebruik op straat door minderjarigen. - Openbare dronkenschap en daaraan gerelateerde overlast
(Jongeren) campings	- Aankoop en consumptie door minderjarigen. - Ontbreken van duidelijke (huis)regels
Hokken / Keten	- Alcoholconsumptie door jeugd zonder toezicht van volwassenen.
Overigen	- Overmatige alcoholconsumptie - Alcoholconsumptie door minderjarigen

5.2 Gegevens van informanten

Om een praktijkgerichte risicoanalyse uit te voeren, ter aanvulling op de bovengenoemde onderzoeken, raadplegen we ook andere bronnen. In eerste instantie zijn dat: politie, jongerenwerk, veldwerk verslavingszorg, de DHW-BOA's en de registraties bij de alcoholpoliklinieken in Zeeland. Van deze partners zal jaarlijks worden gevraagd aan te geven wat zij als de belangrijkste risico's zien. De risicokenmerken, -locaties en tijdstippen in onderstaande tabel stonden daarbij centraal.

5.3 Risicoanalyse

De risicoanalyse geeft de kans weer dat een jongere of jongvolwassene in een bepaalde setting (te veel) alcoholhoudende drank krijgt. De settings van waaruit dit kan plaatsvinden zijn in de tabel hieronder geïnventariseerd.

Het kan zijn dat uit de risicoanalyse blijkt dat de naleving van de leeftijdsgrens bij supermarkten veel beter is dan in de horeca. De verklaring hiervoor kan zijn dat de

supermarkten een effectief leeftijdsverificatiesysteem hebben ontwikkeld. Dan kan de nadruk in de handhaving beter worden gelegd op de horeca.

5.4 Interventiestrategie

De kern van de interventiestrategie is gebaseerd op de beleidspijlers handhaving, regelgeving en educatie. De risicoanalyse bepaalt in welke mate op een specifieke pijler wordt ingezet en welke setting de meeste aandacht krijgt. De analyse is dus niet bedoeld om te bepalen welke interventies er worden ingezet, maar waar, wanneer en hoe interventies het beste kunnen worden ingezet. Op basis van de uitkomsten bepalen we de uitvoeringsstrategie die we in opvolgende jaren verfijnen en bijsturen. Omdat alcoholproblematiek onderhevig is aan trends voeren we de analyse idealiter elk jaar opnieuw uit.

Tabel 2 schetst een overzicht van de maatregelen per beleidspijler. Uitgangspunt van dit plan is dat we per setting zoveel mogelijk combinaties maken van elementen van de verschillende pijlers die elkaar versterken. Idealiter stellen we per setting een geschikte maatregelenmix op. In de volgende hoofdstukken lichten we per beleidspijler de verschillende maatregelen toe.

Tabel SEQ Tabel * ARABIC 2 : Maatregelenmix per setting

Setting	Handhaving	Regelgeving	Educatie
Detailhandel	<ul style="list-style-type: none"> - Toezicht leeftijdsgrenzen. - Sanctiestrategie. - Three strikes out - Toezicht door detailhandel zelf 	<ul style="list-style-type: none"> - Interne regels van detailhandelbranche 	<ul style="list-style-type: none"> - Nalevings-communicatie - Training caissières - Communicatie over DHW en alcoholregels
Horeca/ Evenementen	<ul style="list-style-type: none"> - Toezicht leeftijdsgrenzen - Toezicht doorschenken - Toezicht regels DHW - Sanctiestrategie. 	<ul style="list-style-type: none"> - Aanvullende eisen tav ontheffing DHW bij evenementen - Beleidsregels ontheffingen art. 35 DHW 	<ul style="list-style-type: none"> - Nalevings-communicatie - IVA Training barpersoneel - Communicatie over DHW en alcoholregels
Thuis/ouders	<ul style="list-style-type: none"> - politie en Indigo en andere betrokkenen kunnen ouders alleen adviseren duidelijke regels op te stellen 	<ul style="list-style-type: none"> - ouders adviseren duidelijke regels te stellen en hier ook consequenties aan verbinden 	<ul style="list-style-type: none"> - adviezen tav alcoholopvoeding verspreiden door FB pagina, artikelen op gemeentelijke pagina's, www.lznvz.nl, voorlichtingsavonden, etc. - inzet politie n.a.v. aantreffen dronken jongeren op straat - inzet Indigo n.a.v. alcoholintoxicatie - huiskamergesprekken
Sport	<ul style="list-style-type: none"> - Toezicht leeftijdsgrenzen - Toezicht doorschenken - Toezicht regels DHW - Toezicht schenkgeregels paracommercie. - Sanctiestrategie. 	<ul style="list-style-type: none"> - Schenktijden beperken - Verbod sterke drank - Spelregels in convenant met sportverenigingen 	<ul style="list-style-type: none"> - Communicatie over DHW en alcoholregels - alcoholregels duidelijk zichtbaar - IVA training barpersoneel/vrijwilligers - Training vroegsignalering - Voorlichting voor jongeren - Voorlichting voor ouders en vrijwilligers - Aansprekende sporter voorbeeldfunctie
Scholen	<ul style="list-style-type: none"> - Toezicht bij evenementen en feesten. 	<ul style="list-style-type: none"> - Overleg over interne regels op school 	<ul style="list-style-type: none"> - Overleg over integrale aanpak alcoholpreventie -alcoholvoorlichting aan ouders - Alcoholvrije school - Blijf Cool - Gezonde school (PO) en genotmiddelen (VO)
Openbare ruimte	<ul style="list-style-type: none"> - Toezicht en handhaving in de openbare ruimte. 		<ul style="list-style-type: none"> -Nalevings communicatie -Campagne
(Jongeren) campings	<ul style="list-style-type: none"> - Toezicht leeftijdsgrenzen - Toezicht doorschenken - Toezicht regels DHW - Toezicht schenkgeregels paracommercie. - Sanctiestrategie. 	<ul style="list-style-type: none"> Overleg over (huis)regels 	<ul style="list-style-type: none"> - Nalevings communicatie - Alcoholvoorlichting aan ouders en jongeren zelf - Promotie vreemde taal
Hokken / Keten	<ul style="list-style-type: none"> - Toezicht en handhaving in de openbare ruimte. 		<ul style="list-style-type: none"> - Voorlichting aan ouders - Jongerenwerk: inschakelen Indigo
Overigen			

Afhankelijk van de setting en de omstandigheden met betrekking tot de alcoholconsumptie daaromheen is de ene maatregel effectiever dan de andere. In sommige gevallen zal een situatie activiteiten op het gebied van handhaving eisen; in andere gevallen regelgeving en in weer andere gevallen educatie. Een

mix van activiteiten uit alle drie de pijlers is het meest aan te bevelen. Uit de cijfers van het nalevingsonderzoek blijkt dat de grote inzet op voorlichting en educatie niet heeft geleid tot het behalen van de doelstellingen, zoals deze zijn geformuleerd in het Preventie- en Handavingsplan Alcohol 2015-2018. Gelet hierop dient het zwaartepunt de komende periode te liggen op het intensiveren van het toezicht op en handhaving van de regelgeving.

6. Handhavingsactiviteiten

Met de gewijzigde Drank- en Horecawet is de burgemeester bevoegd gezag voor het toezicht en de handhaving van de gehele DHW. Handhaving van de wetgeving rond alcohol is dus een relatief nieuwe taak voor de gemeente. Op basis van ervaringen en inzichten van eerdere toezichthouders (NVWA, Pilotgemeenten) is gekozen voor een programmatische aanpak.

Zoals eerder aangegeven ligt de gemeentelijke prioriteit in dit plan, zowel als het gaat om preventie als om handhaving, bij de problemen rondom alcoholverstrekking aan minderjarigen en het voorkomen van dronkenschap onder jongvolwassenen. Deze doelstellingen sluiten aan bij de volgende wettelijke bepalingen:

Leeftijdsgrens 18 jaar

- Artikel 20, (lid 1) van de Drank- en Horecawet. Oftewel het bedrijfsmatig of anders dan om niet verstrekken van alcoholhoudende drank aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt.
- Artikel 20, lid 4 van de Drank- en Horecawet. Het verplicht aanduiden van de leeftijdsgrens.

Dronkenschap/doorschenken

- Artikel 20, lid 5 van de Drank- en Horecawet. Het verbod om personen in kennelijke staat van dronkenschap toe te laten in een horecazaak of op het terras.
- Artikel 252 Wetboek van Strafrecht. Verbod om dronken personen te schenken.
- Artikel 453 Wetboek van Strafrecht. Verbod om zich in kennelijke staat van dronkenschap op de openbare weg te begeven.

Alcoholverbod in de openbare ruimte en op aangewezen openbare plaatsen

- Artikel 2:48 van de Algemene plaatselijke verordening.

Verboden drankgebruik:

- Het is voor personen die de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt verboden op een openbare plaats, die deel uitmaakt van een door het college aangewezen gebied, alcoholhoudende drank te gebruiken of aangebroken flessen, blikjes en dergelijke met alcoholhoudende drank bij zich te hebben.
- Het bepaalde in het eerste lid geldt niet voor:
  - o een terras dat behoort bij een horecabedrijf, als bedoeld in artikel 1 van de Drank- en Horecawet;
  - o een andere plaats dan een horecabedrijf, als bedoeld onder a, waarvoor een ontheffing geldt krachtens artikel 35 van de Drank- en Horecawet

Overige regels

In de Drank- en Horecawet zijn nog andere regels opgenomen waaraan alcohol-verstrekking dienen te voldoen. Zo moet er altijd een leidinggevende aanwezig zijn tijdens openingstijden, moeten inrichtingen voldoen aan de zogenaamde inrichtingseisen en gelden er specifieke schenktijden/schenkregels voor de paracommerciële horeca. Een totaaloverzicht van de relevante regels is te vinden in de sanctiestrategie, toegevoegd als bijlage 1.

6.1 Toezicht

Risico-analyse

Het toezicht op de DHW bestaat uit twee typen controles, namelijk reguliere inrichtingencontroles (type 1) en controles op leeftijdsgrenzen, dronkenschap en schenktijden (type 2). Om te bepalen welk type controle moet worden ingezet en met welke frequentie, is een risicoanalyse uitgevoerd op inrichtingenniveau. De risico-analyse gaat uit van de kans dat de regels worden overtreden maal het effect dat daarmee wordt veroorzaakt. Daarnaast wordt bezien of in een bepaalde gelegenheid veel jongeren komen en of het wel of niet paracommercie betreft.

De basis van de risico-analyse wordt gevormd door de formule: Risico = Kans X Effect. De kans wordt in dit verband ook wel genoemd: het overtredersniveau, dus de kans dat de regels niet worden nageleefd.

De kans op het overtreden van de regels hangt af van meerdere factoren. Te denken valt aan de drukte, het in werking hebben van een eigen (leeftijdscntrole)systeem en het nalevingsgedrag van de ondernemer in het verleden. Het overtrederniveau wordt ingeschat op basis van de beschikbare informatie en de lokale kennis binnen de gemeente. Indien na controle blijkt dat een ondernemer een betere of slechtere nalever is, dan wordt de score in de risico-analyse bijgesteld. Dit gebeurt in ieder geval jaarlijks voorafgaande aan de jaarplanning.

Het effect is hoger naarmate er bijvoorbeeld meer jongeren of jong-volwassenen in de inrichting komen. Maar het kan ook zijn dat het effect bepaald wordt doordat bij overtreding van de regels meer oneerlijke concurrentie wordt veroorzaakt of meer problemen van openbare orde en veiligheid gepaard gaan.

Concreet is het de bedoeling dat de controlecapaciteit dus vooral ingezet wordt naarmate de regels minder goed worden nageleefd en juist op die plekken waar veel jeugd komt. Beide variabelen bevinden zich op een geleidende schaal. Een samenvatting van de risicoanalyse vindt u hieronder.

Inzet toezicht per type controle

Type 1: Inrichtingencontroles

Bij de inrichtingencontroles wordt gekeken naar de aanwezigheid en actualiteit van de vergunning of ontheffing, het voldoen aan de voorschriften van de vergunning/ontheffing en andere bepalingen uit de DHW, zoals de aanwezigheid van leidinggevendens tijdens openingstijden, inrichtingseisen, etc. Deze controles vinden overdag plaats en er is direct contact met de ondernemer. Om de beschikbare middelen zo effectief mogelijk in te zetten wordt een lage controlefrequentie aangehouden voor deze controles, zodat vooral ook ingezet kan worden op controles van het type 2. Voor controles van het type 1 laat dit het volgende overzicht zien. Deze controles worden zo veel mogelijk gecombineerd met controle op de milieu-, bouw- en/of brandveiligheidseisen.

Controle inzet voor type 1 controles

soort	aantal	Prioriteitscore	Bezoekfrequentie in maanden
Cafés	25	H	12
Restaurants	70	L	48
Cafetarias	22	H	12
Strandtenten	31	H	12
Hotels/pensions	34	L	48
Dorps- en buurthuizen	12	L	48
Supermarkten	21	L	48
Clubhuizen	24	G	24
Slijterijen	11	G	24
Campings	7	G	24

L = Laag

G = Gemiddeld

H = Hoog De prioriteitscores kunnen naar aanleiding van bijvoorbeeld incidenten, klachten, thematisch controles, steekproefcontroles etc. worden gewijzigd.

De inzet, borging, bijsturing en verantwoording van deze controles worden opgenomen in het reguliere jaarlijks op te stellen Integraal handhavingprogramma en handavingsverslag van de gemeente Veere.

Type 2: Leeftijdsgrenzeninspecties/ dronkenschap/schenkgeregels

Naast de reguliere inrichtingencontroles die zijn opgenomen in het IHUP richten de type 2 controles zich op leeftijdsgrenzeninspecties bij drankverstrekkers. De controles richten zich in hoofdzaak op het controleren van verstrekking van alcoholhoudende drank aan jongeren onder de 18 jaar. Daarnaast worden controles uitgevoerd op dronkenschap en op schenktijden binnen de paracommercie. Het toezicht bestaat uit observaties op de plaatsen en tijdstippen waarop ('s avonds en in de weekenden) jongeren alcoholhoudende dranken kopen en gebruiken.

De scores uit de bijgevoegde risico-analyse worden als volgt vertaald in controlefrequentie:

De indicatie-aspecten behorend bij de prioriteringsscore zijn:

- Risico op alcoholverstrekking aan jongeren op basis van bezoekende doelgroepen
- Risico op laag naleefgedrag/ risico op wederverstrekking
- Risico op verstoring van de openbare orde

- Risico op oneerlijke concurrentie
- De scores worden als volgt vertaald:
 L = zeer gering
 G = reëel
 H = hoog
 ZH = zeer hoog

Samenvatting van de risicoanalyse

Groep	Soort bedrijven	Risico- inschatting nav aantal bezoekende jongeren	Risico inschatting nav naleving	Risico openbare orde	Risico oneerlijke concurrentie	Aantal
1	Discotheken, dancings, bars gericht op uitgaanspubliek	ZH	ZH	ZH	L	2
2	Overige bars en café's	H	G	G	L	23
3	Horeca op campings, niet vallende onder de groepen 1 en 2	G	G	L	G	7
4	Dorpshuizen, etc	L	L	L	G	12
5	Sportkantines	H	G	L	H	24
6	Cafetaria's	G	L	L	L	22
7	Restaurants	L	L	L	L	70
8	Supermarkten	H	H	L	L	21
9	Slijterijen	L	L	L	L	11
10	Verkooppunten evenementen (art 35)	H	H	G	L	Verschildt per jaar
11	Strandtenten	G	G	L	L	31
12	Overige (hotels ea)	L	L	L	L	34

De controle-inzet voor type 2 controles wordt als volgt vastgesteld:

Bonus/Malus

Wat betreft de controlefrequentie wordt op individuele verstrekkers een bonus/malus kwalificering toegepast conform de onderstaande uitgangspunten:

- Het uitgangspunt is dat alle partijen per 1-1- 2018 met een schone lei beginnen en dezelfde startstatus hebben, m.u.v die bedrijven waartegen in 2017 een boeterapport is opgemaakt.
- Goed naleefgedrag wordt beloond en slecht naleefgedrag wordt strenger aangepakt.
- Voor alle niet specifiek genoemde gevallen geldt onverkort de sanctiestrategie die is opgenomen in het PHP.
- Verstrekkers die een gebrekkige bedrijfsvoering ten aanzien van de leeftijdsverstrekking hebben en daardoor een slecht naleefgedrag vertonen zullen strenger gecontroleerd en gesanctioneerd worden.
- In de sanctiestrategie wordt de mogelijkheid toegevoegd om in geval van slechte naleving, bijvoorbeeld 3 boetes inclusief een formele waarschuwing over te gaan tot een tijdelijke schorsing van de Drank- en Horecaverunning en in ernstige gevallen bijvoorbeeld bij combinatie van slecht gedrag tot intrekking van deze vergunning.
- De stap van de formele waarschuwing bij een eerste overtreding is niet van toepassing op houders van een ontheffing van artikel 35 DHW. Dit vanwege het eenmalige en tijdelijke karakter van de ontheffing.
- Van de categorisering van alcoholverstrekkers wordt een overzicht gemaakt en bijgehouden.
- De controlefrequentie vindt plaats conform de in het plan opgenomen tabel controlefrequentie.

Controlefrequentie per jaar voor de categorieën alcoholverstrekkers

Groep	Soort bedrijven	Frequentie bij goed naleefgedrag	Basis frequentie	Frequentie na overtreding
1	Discotheken, dancings, bars gericht op uitgaanspubliek	2x	3x	5x
2	Overige bars en café's	1x	2x	4x
3	Horeca op campings, niet vallende onder de groepen 1 en 2	0,5x	0,5x	2x
4	Dorpshuizen, etc	0,5x	0,5x	2x
5	Sportkantines	0,5x	0,5x	2x
6	Cafetaria's	0,5x	0,5x	2x
7	Restaurants, niet zijnde eetcafé's	0,33x	0,33x	2x
8	Supermarkten	1x	2x	4x
9	Slijterijen	1x	2x	4x

10	Verkooppunten evenementen (art 35)		Ad Hoc	
11	Strandtenten	0,5x	1x	2x
12	Overige	Ad Hoc	Ad Hoc	2x

- Basisfrequentie wordt toegepast bij de start in 2018 of bij nieuw te starten verstrekkers.
- Frequentie bij goed naleefgedrag wordt toegepast indien er bij de verstrekkersgroepen 1,2,3,9 en 10 in het voorgaande kalenderjaar geen overtredingen zijn vastgesteld.
- Frequentie na overtreding gaat direct in na het opleggen van het boeterapport of formele waarschuwing en duurt tot het einde van het kalender jaar daaropvolgend.

Van bovenstaande controlefrequentie kan naar aanleiding van bijvoorbeeld incidenten, klachten, thematisch controles, steekproefcontroles etc. afgeweken worden. De inzet, borging, bijsturing en verantwoording van deze controles worden opgenomen in het reguliere jaarlijks op te stellen Integraal handhavingsprogramma (IHUP) en handhavingsverslag van de gemeente Veere.

Overige controles

Naast bovengenoemde activiteiten inzake controle en handhaving van de DHW zal de gemeente reageren op klachten en meldingen en kan er zo nodig in de openbare ruimte worden opgetreden. Hier ligt een gedeelde taak tussen de eigen toezichthouders / boa's en de politie. Daarnaast kunnen gemeentelijke boa's zich bij wijze van preventie zo nu en dan laten zien bij horeca-inrichtingen zonder een formele controletaak te vervullen.

6.2 Bepalen interventiestrategie

Op basis van de risicoanalyse en de hotspotlijst worden prioriteiten vastgesteld. Daarbij wordt een afweging gemaakt tussen de aandacht voor de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop van 18 jaar en de bepalingen rondom dronkenschap, zoals het niet toelaten van dronken personen in een horecagelegenheid en het niet schenken aan klanten in kennelijke staat van dronkenschap. Elk jaar worden met het herijken van de hotspots tevens de handhavingsprioriteiten opnieuw vastgesteld.

Basiscontrole

Voordat de leeftijdsgrens/dronkenschapinspecties worden uitgevoerd is het zaak de vergunningen van in ieder geval de hotspots actueel te hebben. Door middel van een type 1 controle wordt vastgesteld of de vergunning nog op orde is (of er sowieso een vergunning is) en of de leidinggevende ook echt aanwezig is.

Leeftijdsgrens/dronkenschap inspectie Gestreefd wordt naar een controlefrequentie conform de tabel Controlefrequentie per jaar voor de categorieën alcoholverstekkers.

De inspecties zullen met name in de weekenden plaats vinden, tenzij de risicoanalyse anders bepaalt. Samenwerking met de politie is heel belangrijk voor dronkenschap- inspecties. De gemeentelijke BOA heeft slechts de bevoegdheid om toezicht te houden op de DHW artikelen (toegang bieden aan dronken personen en naleving leeftijdsgrens). Handhaving met betrekking tot het schenken aan dronken personen is voorbehouden aan de politie.

Artikel 45 DHW

Artikel 45 in de DHW omschrijft het verbod op het aanwezig hebben van alcohol onder de 18 jaar op voor publiek toegankelijke plaatsen. De mogelijkheid om jongeren te beboeten is in 2013 toegevoegd aan de wet en is zodoende een aanvulling op het bestaande handhavingspallet. In 2015 communiceerden de Ministeries van VWS en VenJ dat gemeentelijke boa's in de domeinen I (Openbare ruimte) en II (Milieu, welzijn en infrastructuur) ook zonder een DHW diploma bevoegd zijn om hun opsporingsbevoegdheden toe te passen ter handhaving van artikel 45, inclusief de bevoegdheid om een strafrechtelijke geldboete op te leggen.

Voor dit artikel wordt onderscheid gemaakt tussen de openbare (buiten)ruimte en de horeca. De handhaving op artikel 45 van de DHW in de horecagelegenheden geschiedt alleen door de daarvoor opgeleide DHW BOA's. De complexiteit van het uitgaansleven maakt dat goede scholing en ervaring met dit terrein noodzakelijk is om effectief te kunnen handhaven. Voor de openbare ruimte (met name daar waar jongeren overdag hangen) kan ook de BOA zonder DHW bevoegdheid handhaven. Daarnaast zal in het lokale driehoeksoverleg (burgemeester, openbaar ministerie en politie) aandacht gevraagd voor de relatie tussen het beboeten van minderjarigen in relatie tot haltverwijzingen bij overtreding van artikel 45 Drank en Horecawet. Met name bij de horecaondernemers bestaat hier onduidelijkheid en onbegrip over.

6.3 Handhavingsmethoden

De huidige manier van handhaven vindt plaats op basis van het Preventie – en

Handhavingsplan Alcohol 2014-2018. Hierin is een toezichtstrategie en een handhavingsstrategie opgenomen. Deze beide strategieën zijn na een actualisatie opnieuw opgenomen. Voor het toezicht op de verstrekking van alcoholhoudende drank aan minderjarigen wordt onder meer gebruik gemaakt van mystery guests. De controles in 2016 wezen uit dat het toepassen van de observatiemethode door mystery guests niet naar behoren werkt. Daarom is met het externe bureau, die de controles uitvoert, afgesproken dat de controles door de mystery guests anders worden aangevlogen, namelijk door middel van test aankopen door die mystery guests. Voordat dit wordt gedaan zijn er diverse partijen geraadpleegd, namelijk:

- Politie;
- Jongerenwerker;
- Indigo;
- Verslavingszorgdeskundige van Indigo;
- Koninklijke horeca Nederland;
- Sportverenigingen;
- Beleidsmedewerker MO;
- Juridisch medewerker handhaving;
- Inspecteurs Drank en Horecawet;
- Portefeuillehouder gezondheidszorg;
- Burgemeester als portefeuillehouder handhaving en als zijnde bevoegd gezag Drank en Horecawet.

De bovengenoemde partijen hadden de voorkeur voor inspectie door middel van mysteryshoppers met daarbij een sanctie- en toezichtstrategie op basis van bonus-malus.

Nalevingscommunicatie

Communicatie versterkt het effect van de handhaving. Het draagt bij aan een verhoogde subjectieve pakkans en aan meer draagvlak voor de maatregelen. Het is van belang de communicatie naar de diverse doelgroepen in goed overleg met andere afdelingen en partijen vorm te geven. Aangezien communicatie in dit plan vooral een educatief (uitleggen regels) en persuasief (aanzetten tot betere naleving) doel heeft, werken we ze verder uit in het hoofdstuk 8.

Sanctiestrategie

Na controle wordt een controlerapport of boeterapportage opgemaakt. Indien is gebleken dat de gecontroleerde zich niet (geheel) aan de regels houdt kan het bevoegd gezag verschillende sancties toepassen om de overtreder ertoe te bewegen zich in het vervolg wel te houden aan de voor hem geldende regels. Niet alle overtredingen zijn even ernstig. In bijlage 1 van dit preventie- en handhavingsplan staat de sanctiestrategie waarin is bepaald met welk sanctiemiddel de burgemeester in beginsel reageert op overtredingen. Voor de lichtere overtredingen wordt eerst een waarschuwing gegeven, voor de ernstigere overtredingen wordt direct een daadwerkelijke sanctie opgelegd zoals een bestuurlijke boete of een last onder dwangsom. Ook intrekken of schorsen van de vergunning behoort tot de mogelijkheden die de burgemeester ter beschikking staan.

Hardheidsclausule

Afwijken van de sanctiestrategie is mogelijk. Dat kan ten eerste in spoedeisende gevallen, waarbij direct handhaven optreden vereist is en de waarschuwing daarom achterwege wordt gelaten. Ten tweede kan ook op basis van bijzondere feiten en omstandigheden worden afgeweken van de sanctiestrategie. De sanctie dient immers in alle gevallen proportioneel te zijn. Het toezicht en de handhaving hebben tot doel te komen tot preventie en een betere naleving en waarborging van de geldende wet- en regelgeving. In uitzonderlijke gevallen kan dit doel beter bereikt worden door af te wijken van de sanctiestrategie, waarbij deze afwijking wordt gemotiveerd.

6.4 Effectmeting en evaluatie

Het effect van het toezicht en de handhaving op de naleving van de leeftijdsgrens wordt gemeten met nalevingsonderzoek. Dit onderzoek wordt 1x per twee jaar uitgevoerd.

7. Regelgevende activiteiten

De Drank- en Horecawet geeft gemeenten verschillende verordenende bevoegdheden. De modelverordeningen die gemaakt zijn door de VNG en door het Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid (STAP) geven mooi aan welke mogelijkheden er zijn. Regelgeving is een onmisbare factor van een integraal alcoholbeleid. Om die reden wordt in dit hoofdstuk kort uiteengezet welke soorten regels er zijn.

Regels centraal en decentraal

Er zijn regels die van rijkswege gelden en regels die door de gemeenten zijn opgesteld. De door het Rijk opgestelde regelgeving staat vermeld in de DHW (bijvoorbeeld niet schenken aan jongeren < 18 jaar). De gemeentelijke regels zijn neergelegd in de verordening paracommercie en/of de Algemene Plaatselijke Verordening. Daarnaast verstrekt de gemeente vergunningen en ontheffingen, al dan niet onder voorwaarden en stelt de gemeente het toetsingskader vast voor beleidsregels van de burgemeester inzake de ontheffingen ex. artikel 35 van de Drank- en Horecawet en de ontheffing op grond van artikel 4 van de Drank- en Horecawet.

Verordening

Het vastleggen van de schenktijden in de paracommercie is een wettelijke verplichting voor gemeenten (artikel 4 van de Drank- en Horecawet). Doel is het voorkomen van oneerlijke concurrentie tussen paracommercie en commerciële horeca. Met het stellen van regels is rekening gehouden met de pijler alcohol en jeugd. Het is verstandig de schenktijden in sportverenigingen en jongerencentra, zeker daar waar veel jongeren komen, niet te ruim te maken. Achterliggende gedachte is de wetenschap dat ruime schenktijden leiden tot meer consumptie. Ook is het de vraag of vanuit normatief oogpunt wenselijk is dat jongeren tijdens sport en spel van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat geconfronteerd worden met het alcoholgebruik van anderen. De schenktijden kunnen in een aparte verordening paracommercie worden opgenomen of deel uit maken van de Algemene Plaatselijke Verordening. De DHW biedt gemeenten daarnaast de mogelijkheid in de verordening regels op te nemen op grond van artikel 25a t/m 25d van de DHW. (In de gemeente Veere zijn de schenktijden opgenomen in de Algemene Plaatselijke Verordening. Daarin is ook een artikel opgenomen over happy hours).

Beleidsregels ontheffingen

Uit diverse onderzoeken (Roodbeen e.a., 2014 en Zeeuws naleefonderzoek) weten we dat het naleven van de leeftijdsgrens voor alcohol moeilijk is. Dit geldt ook voor het naleven van bepalingen rondom dronkenschap en doortappen. Op evenementen is de naleving nog lastiger. Door de schaalgrootte, tijdelijke personeelskrachten en het gebrek aan een structurele controlesystematiek is de naleving vaak slecht. De DHW biedt gemeenten de mogelijkheid om voorwaarden te stellen aan het verlenen van een ontheffing van de DHW.

Gemeenten kunnen beleidsregels vaststellen om te bepalen of een paracommerciële inrichting op aanvraag een ontheffing krijgt van de schenktijden voor tijdelijke gelegenheden van bijzondere aard (artikel 4 DHW). Daarnaast kan de gemeente beleidsregels hanteren om te bepalen of en onder welke voorwaarden alcoholhoudende drank geschonken mag worden tijdens evenementen (artikel 35 DHW). De burgemeester van Veere heeft een beleidsregel vastgesteld met betrekking tot artikel 35 DHW.

8. Educatieve/communicatieve activiteiten

Zoals eerder werd benoemd kunnen preventieactiviteiten het beste gericht zijn op de omgeving. Voor een belangrijk deel gaat het daarbij om de sociale en professionele omgeving waar de doelgroep zich bevindt.

1. Alcoholverstrekkers;
2. Scholen: basisonderwijs, voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs;
3. Verenigingen en organisaties waar de doelgroep vrijwillig komt;
4. Ouders/verzorgers of personen die (veel) met de doelgroep te maken hebben

Daarnaast moet de doelgroep zelf (jongeren en 55-plussers) niet worden vergeten. Hoewel we weten dat zij minder open staan voor voorlichting, is het wel van belang dat zij weten wat de consequenties van (overmatig) alcoholgebruik kunnen zijn en wat de regels zijn zodat zij deze ook na kunnen leven.

Binnen de provinciale alcoholaanpak LZNVZ zijn diverse interventies ontwikkeld die zich richten op deze doelgroepen. Een overzicht hiervan is te vinden in bijlage 4. Dit overzicht is niet uitputtend maar kan aangevuld worden met nieuwe interventies. Binnen de gemeente Veere is onlangs door het college van B&W het plan van aanpak van LZNVZ 2018-2022 akkoord bevonden. Dit is als bijlage 3 bijgevoegd.

Daarnaast zijn er interventies die door partners uitgevoerd worden, die niet onder de vlag van LZNVZ vallen, maar lokaal ingezet worden en ook aan alcoholpreventie bijdragen.

Handhaving, voorlichting, educatie en signalering zijn aanvullend op elkaar en versterken elkaar om draagvlak te creëren voor de NIX18 norm en het belang van ontmoediging van alcoholgebruik en naleving van de regels. Hieronder wordt de preventieve inzet en de diverse mogelijkheden per omgeving toegelicht.

8.1 Alcoholverstrekkers

Met de term alcoholverstrekkers worden alle personen bedoeld die verantwoordelijk zijn voor een adequate naleving van de bepalingen in de DHW. Dat zijn onder andere horecaondernemers, barpersoneel, barvrijwilligers, caissières, filiaalmanagers, etc. Van deze professionals wordt verwacht dat ze de leeftijdsgrens voor de verstrekking van alcohol kennen en naleven, evenals het verbod op doorschenken bij dronkenschap en het toelaten van personen in kennelijke staat van dronkenschap in de onderneming, vereniging of het evenement. In hoofdstuk 5 zijn de verschillende omgevingen benoemd van waaruit de alcoholverstrekkers opereren. Hieronder worden enkele interventies die inzetbaar zijn in de omgevingen detailhandel en horeca.

Training

Belangrijk is dat een alcoholverstrekker zich bewust is van zijn verantwoordelijkheid en in staat is juist te handelen, ook wanneer er weerstand is bij de klant. Om alcoholverstrekkers hierin te bekwalimen zijn trainingen ontwikkeld zoals de IVA (Instructie Verantwoord Alcoholschenken) training, de Evenementen IVA, training Barcode en de training Sociale Hygiëne (SVH). Om problematisch gedrag rondom alcoholgebruik te signaleren is er een training vroegsignalering ontwikkeld. Daarmee wordt gestimuleerd dat de omgeving in een vroeg stadium (de kans op) problemen kan signaleren en hiervan melding kan maken bij de daarvoor passende organisatie.

Communicatie ter bevordering van preventie en naleving

Door communicatie uitingen te herhalen kan bewustwording en gedragsverandering worden gestimuleerd. Deze communicatie kan op verschillende manieren worden vormgegeven:

- Educatieve communicatie

Uitleg van regels en de argumenten voor deze regels, informatie over de mogelijke hulpmiddelen voor naleving, beschikbaar stellen van communicatiemiddelen om de regels zichtbaar te maken en naleving bij de doelgroep te bevorderen.

- Dreigende communicatie

Communicatie over controles, inzet mysteryshoppers, (mogelijke) sancties, uitbreiding toezichtcapaciteit, etc. Deze vorm beïnvloedt de subjectieve pakkansbeleving en kan effectief zijn als blijkt dat de regels bewust overtreden worden.

- Normatieve communicatie

Communiceren over de gewenste norm, bijvoorbeeld een interview met een alcoholverstrekker die de regels goed naleeft, een nieuwsbericht waarin het percentage nalevers wordt genoemd in plaats van het aantal overtreders, een compliment bij naleving, etc.

Informatie en advies

Door alcoholverstrekkers regelmatig te informeren en adviseren over de wet- en regelgeving wordt de bewustwording van en verantwoordelijkheid voor deze wet- en regelgeving vergroot. Dit geldt ook voor organisatoren van evenementen. Er kunnen diverse vormen en omgevingen worden gekozen. Daarbij is het van belang de drempel laag te maken voor alcoholverstrekkers om advies te vragen bij het naleven, wanneer er vragen zijn of er een bepaalde situatie is voorgevallen.

8.2 Scholen

School is een belangrijke pedagogische omgeving voor jongeren. Gedragsverandering creëren via voorlichtingsprogramma's blijkt lastig. Toch is het relevant dat jongeren geïnformeerd worden over de risico's van alcoholgebruik. Met name de informatie over wat alcohol met de hersenontwikkeling doet is hierbij bruikbaar. Dat geldt niet alleen voor jongeren, maar ook voor hun ouders. Daarnaast is school ook een geschikte omgeving waar ingezet kan worden op ontmoediging van alcoholgebruik.

Integrale aanpak alcoholpreventie

Door scholen te betrekken in de integrale aanpak versterken we de boodschap en vergroten we het bereik. Er kunnen, in samenwerking met expertpartners, voorlichtingen en acties worden georganiseerd voor leerlingen, docenten en/of ouders. De insteek hierbij is om zoveel mogelijk bij bestaande bijeenkomsten (ouderavond, schoolfeest, etc.) aan te sluiten met het thema alcohol. Scholen kunnen regels opstellen voor leerlingen en personeel met betrekking tot alcoholgebruik bij schoolfeesten, kampen, etc. Verder zijn er communicatiemiddelen beschikbaar om bewustwording en gedragsverandering te stimuleren.

Voorlichting en training

Docenten en ouders kunnen middels voorlichtingen en trainingen bewust worden gemaakt van de effecten en risico's van alcoholgebruik bij jongeren en de rol die zij hierin spelen. Er is een divers aanbod, waaruit de meest passende vorm voor de betreffende omgeving en eventuele voorgevallen situaties/signalen gekozen kan worden (maatwerk).

8.3 Verenigingen

Uit het naleefonderzoek blijkt dat met name verenigingen moeite hebben met de naleving van wet- en regelgeving rondom alkoholschenken. Dit wordt vaak veroorzaakt door de sociale relaties en cultuur binnen de verenigingen. Ook wordt alcoholverkoop vaak gezien als belangrijke inkomstenbron. Om deze omgeving te stimuleren tot naleving en preventie van (overmatig) alcoholgebruik is het belangrijk om hierin gezamenlijk op te trekken en verenigingen hierbij te ondersteunen. De interventies die opgesomd zijn bij 8.1 Alcoholverstrekkers, zijn ook voor verenigingen toepasbaar (in een aangepaste vorm voor vrijwilligers). Daarnaast zijn er ook interventies zoals voorlichtingen voor jongeren/ouders/vrijwilligers en het aanbieden van communicatiemiddelen die binnen de vereniging gebruikt kunnen worden. Tussen de gemeente Veere en de sportverenigingen is hierover een convenant gesloten.

8.4 Ouders en de thuissituatie

Ouders beseffen vaak niet dat zij ook zelf een grote invloed hebben op alcoholgebruik van hun kinderen (van der Vorst, 2006). Uit diverse onderzoeken blijkt dat veel jongeren thuis drinken en zelfs drank van hun ouders krijgen. De beschikbaarheid van alcohol in huis en het stellen van regels zijn geschikte instrumenten om alcoholgebruik te ontmoedigen. Uit onderzoek blijkt dat kinderen van ouders die geen duidelijke regels hebben afgesproken en geen leeftijdsgrens hebben gesteld voor het drinken van alcohol, op jongere leeftijd beginnen met drinken. Ze drinken bovendien vaker dan jongeren waarvan de ouders wel een leeftijdsgrens hebben gesteld. Adviezen met betrekking tot alcoholopvoeding worden breed onder de ouders verspreid, zoals bij de andere omgevingen al is genoemd. Daarnaast kunnen specifieke interventies voor ouders/verzorgers worden georganiseerd of worden ingezet na een incident. Enkele voorbeelden:

- stapavond voor ouders: ouders maken zelf kennis met de uitgaansgelegenheden en krijgen informatie van politie, jongerenwerk en Indigo Preventie;
- nazorg voor jongeren en hun ouders die terecht zijn gekomen op de alcoholpoli.
- uitnodiging voor een gesprek met politie, ouders en kind;
- zogenaamde 'huiskamergesprekken' waarbij bij ouders thuis een gesprek wordt gevoerd met andere ouders over jongeren en alcohol.

8.5 Publiekscommunicatie

Inzet van publieke bewustwordingscampagnes om het draagvlak voor het beleid te versterken en de norm met betrekking tot alcoholgebruik positief te beïnvloeden zijn heel belangrijk. De NIX18 norm moet de geldende norm worden en dat heeft voorlopig blijvende aandacht nodig. Kennisverhoging en opvoedgedrag verbeteren door regel- en normstelling werkt alleen wanneer het algemene publiek via diverse invalshoeken herhaaldelijk dezelfde boodschap krijgt. Ook worden er doorlopend via diverse mediakanalen provinciaal, regionaal en lokaal berichten verspreid. Landelijke en lokale campagnes en activiteiten kunnen elkaar versterken.

8.6 De doelgroep zelf

Jongeren zelf zijn nauwelijks vatbaar voor sec voorlichtingsactiviteiten (Roodbeen, 2014). Allen hier op inzetten is dus niet nuttig. Met de integrale aanpak richten we ons juist ook op de omgeving van jongeren. Zij kunnen de informatie aan jongeren doorgeven. Hiernaast worden jongeren zelf ook benaderd via de mediacampagne en wordt middels activiteiten ook benadrukt dat je lol kunt hebben

zonder alcohol (zoals een zogenaamd Frisfeest). Het is van belang om samen te werken met jongeren om zo goed mogelijk aan te sluiten bij hun belevingswereld.

8.7 Effectmeting en evaluatie

Het effect van de maatregelen uit dit plan wordt gemeten met diverse monitoren en onderzoeken. (zie ook paragraaf 4.2) Door onderzoeksgegevens op diverse manieren en in diverse omgevingen te communiceren, kan ook weer bewustwording en gedragsverandering gestimuleerd worden. Dit ondersteunt de integrale aanpak.

9. Uitvoering

Uitgangspunt van dit plan is het beïnvloeden van de omgeving van de jonge drinker, zodat deze meer gezonde en veilige keuzes kan maken met betrekking tot alcohol. In de interventiestrategie (hoofdstuk 5) is beschreven hoe kan worden ingezet om jongeren te beïnvloeden richting een verantwoord alcoholgebruik. De uitvoering waarvan de kaders in hoofdstuk 6 en hoofdstuk 8 zijn weergegeven, wordt in uitvoeringsplannen opgenomen. Hierin is ruimte om te kiezen tot welke maatregelen wordt overgegaan.

Zoals in hoofdstuk 2 is geschetst, werkt alcoholbeleid het beste als op meerdere beleidspijlers tegelijkertijd wordt ingezet. Dat impliceert ook dat er in de uitvoering meerdere partners en stakeholders betrokken zijn. Hieronder een beschrijving van de belangrijkste samenwerkingspartners. Ook wordt in dit hoofdstuk beschreven welke budgetten worden ingezet voor de integrale aanpak van dit plan.

9.1 Samenwerking met externe partners

Voor een integrale aanpak is samenwerking essentieel voor een goede uitvoering. De volgende partners zijn daarbij concreet in beeld:

- Politie

Blaasacties, veiligheid tijdens inspecties, jongeren vragen naar ID en eventuele samenwerking met betrekking tot de aanpak van doortappen vanuit het Wetboek van Strafrecht en openbare dronkenschap (artikel 252 resp. 453).

- Ondernemers en verenigingen

Naleving DHW, communicatie ter stimulering van naleving (denk aan posters, NIX18 stickers, etc.), training personeel.

- Scholen

Informatie en voorlichting op gebied van alcoholgebruik, informatievoorziening richting ouders, voorlichtingslessen. Regulier overleg met onderwijs.

- Gezondheids- en expertorganisaties

Partners als de GGD, het ADRZ en instellingen voor verslavingszorg en expertorganisaties als Indigo, stichting Voorkom! en HALT zijn belangrijk bij de uitvoering en ontwikkeling van interventies.

- Provinciale en regionale samenwerking

Er wordt op Zeeuws niveau en binnen Walcheren regionale samengewerkt door middel van een Zeeuwse Jeugd en samenwerking Alcoholaanpak, 'Laat ze niet (ver)zuipen!'. In deze aanpak staat de integrale benadering en samenwerking centraal.

9.2 Financiën

Voor de integrale aanpak van dit plan worden verschillende budgetten ingezet. De Veerse bijdrage aan LZNV is jaarlijks € 2.880. De jaarlijks bijdrage aan Indigo is € 39.000 en is bedoeld voor preventie van alcohol en drugsgebruik en voor preventie van de geestelijke gezondheid. In het welzijnsprogramma is € 5.000 voor het lokale uitvoeringsprogramma jeugd en alcohol opgenomen. Voor uitvoering van dit plan wordt ook capaciteit vanuit Toezicht en handhaving ingezet. De inhuur van mystery-shoppers wordt bekostigd uit het budget Handhaving.

Literatuurlijst

Babor e.a. (2010). Alcohol no ordinary commodity. Oxford: University press.

Bieleman, B., Kruize, A. & Zimmerman, C. (2011). Monitor alcoholverstreking jongeren 2011. Groningen: IntraVal.

Crews, F.T., Braun, C.J., Hoplight, B., Switzer, R.C. 3rd, & Knapp, D.J. (2000). Binge ethanol consumption causes differential brain damage in young adolescent rats compared with adult rats. *Alcohol: clinical and experimental research*, 24(11), 1712-1723.

Dalen, W.E. van, Franken, F., de Greeff, J., Mulder, J., van Straten, P. & van der Wulp, N.Y. (2013). Het perspectief voor de Alcoholvrije School in Nederland. Utrecht: STAP

Dijck, D. van, & Knibbe, R.A. (2005). De prevalentie van probleemdrinken in Nederland: Een algemeen bevolkingsonderzoek. Maastricht: Universiteit van Maastricht.

Hibell, B., Guttormsson, U., Ahlström, S., Balakireva, O., Bjarnason, T., Kokkevi, A., & Kraus, L. (2012). The 2011 ESPAD report: Substance use among students in 36 European countries. Stockholm: The Swedish Council for Information and Alcohol and Other Drugs (CAN).

Holder, H. D. (1998). Alcohol and the Community: A Systems Approach to Prevention. Cambridge: Cambridge University Press.

Meier, P. et al. (2008). The independent review of the effects of alcohol pricing and promotion. Summary of Evidence to Accompany Report on Phase 1: Systematic Reviews. School of Health and Related Research, University of Sheffield, UK.

Reynolds, R.I. (2003). Building Confidence in Our Communities. London: London Drug Policy Forum.

Roodbeen, R., Lie, K.J. & Schelleman-Offermans, K. (2014). Alcoholverkoop aan jongeren 2013. Nuchter, kenniscentrum leeftijdsgrenzen.

Van der Vorst, H., Engels, R.C.M.E., Meeus, W., & Dekovic, M. (2006). Parental Attachment, Parental Control, and Early Development of Alcohol Use: A Longitudinal Study. *Psychology of Addictive Behaviors*, Vol. 20, No. 2, 107-116

Verdurmen, J., Monshouwer, K., Dorsselear, S. van, Lokman, S., Vermeulen-Smit, E., & Vollebergh, W. (2012). Jeugd en riskant gedrag 2011: Kerngegevens uit het peilstationsonderzoek scholieren. Utrecht: Trimbos-instituut.

Wagenaar, A.C., Toomey, T.L. & Erickson, D.J. (2005). Complying With the Minimum Drinking Age: Effects of Enforcement and Training interventions. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*, 29, 2, 255-262

Preventie- en Handhavingsplan Alcohol
december 2017

Bijlage

Artikel DHW / verordening	Overtreding	Toelichting	Stap: washuizen = 1 (direct) optreden = 2	(aanbevolen) sanctiemid- del bij (direct) optreden	Indicatie hoogte dwang- som	Modali- teit last onder dwang- som	Begintijdstip (termijn voor het ongedaan maken van de onrechtmatige situatie)	Bestuurlijke boete (bedragen in euro's); verhoging boete bij recidive binnen 12 mnd	natuurlijke persoon of rechtspersoon telt <u>minder</u> dan 50 werknemers	natuurlijke persoon of rechtspersoon telt <u>50 of</u> <u>meer</u> werknemers
3	Bedrijf exploiteert zonder (rechtsgeldige) vergunning	Geen vergunning, <u>wel</u> zicht op legalisatie	1	Last onder dwangsom	* 750- 1500 tot 50m2, * 1500- 3000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 3000- 5000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 5000- 7500 boven 500 m2.	dag	1 week	680 (vergunning nog niet verleend)	1360 (vergunning nog niet verleend)	
3	Bedrijf exploiteert zonder (rechtsgeldige) vergunning	Geen vergunning, <u>geen</u> zicht op legalisatie	2	Bestuursdwang			1 week	1360 (vergunning niet aangevraagd of geweigerd)	2720 (vergunning niet aangevraagd of geweigerd)	
8	Leidinggevende voldoet niet langer aan een of meerdere aan hem gestelde vereisten	Artikel 31 verplicht in dat geval tot intrekking vergunning	2	Intrekking vergunning	Niet mogelijk		1 week tot 12 weken, afhankelijk van vereiste	Niet mogelijk (art. 44a DHW)	Niet mogelijk (art. 44a DHW)	
10	Inrichting voldoet niet langer aan een of meerdere gestelde inrichtingseisen	Artikel 31 verplicht in dat geval tot intrekking vergunning	2	Intrekking vergunning	Niet mogelijk		1 week tot 12 weken, afhankelijk van <u>inrichtingsaanpassingen</u>	Niet mogelijk (art. 44a DHW)	Niet mogelijk (art. 44a DHW)	
12, lid 1 en 2	Verstrekken alcoholhoudende drank in een niet op de vergunning vermelde lokaliteit		1	Bestuurlijke boete	* 750- 1500 tot 50m2, * 1500- 3000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 3000- 5000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 5000- 7500 boven 500 m2.	overtreding	1 week	1020	2040	
13, lid 1	Verbod verstrekking alcohol voor gebruik elders dan ter plaatse		1	Bestuurlijke boete	* 1500- 3000 tot 50m2, * 3000- 6000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 6000- 10000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 10000- 15000 boven 500 m2.	overtreding	1 dag	1360	2720	

13, lid 2	Verbod verstrekking alcohol voor gebruik ter plaatse in slijtersbedrijf	Slechts toegestaan indien een klant erom vraagt de ~~alcoholhoudende~~ drank eerst te proeven	1	Bestuurlijke boete	* 1500-3000 tot 50m2, * 3000-6000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 6000-10000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 10000-15000 boven 500 m2.	overtreding 1 dag	1360	2720
14, lid 1	Verbod andere bedrijfsactiviteiten in slijtersbedrijf	In het Besluit aanvulling omschrijving slijtersbedrijf staat welke activiteiten in het slijtersbedrijf zijn toegestaan	1	Bestuurlijke boete	* 1000-2000 tot 50m2, * 2000-4000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 4000-7000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 7000-10000 boven 500 m2.	overtreding 1 dag	1020	2040
14, lid 2 en 15, lid 1	Verbod kleinhandel in horecalokaliteit of op terras		1	Bestuurlijke boete	* 1000-2000 tot 50m2, * 2000-4000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 4000-7000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 7000-10000 boven 500 m2.	overtreding 1 dag	1020	2040
15, lid 2	Verbod rechtstreekse verbinding tussen slijterij en andere neringruimte voor kleinhandel		1	Last onder dwangsom	* 1000-2000 tot 50m2, * 2000-4000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 4000-7000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 7000-10000 boven 500 m2.	week 1 week	1020	2040
16	Verbod automatenverkoop alcohol	M.u.v. hotelkamers	1	Last onder dwangsom	* 1000-2000 tot 50m2, * 2000-4000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 4000-7000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 7000-10000	overtreding 1 dag	1020	2040

17	Verbod verstrekken alcoholhoudende drank anders dan in gesloten verpakking	Dit geldt voor supermarkten en slijterijen, niet voor horeca-inrichtingen	1	Bestuurlijke boete	boven 500 m2. * 1000-2000 tot 50m2, * 2000-4000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 4000-7000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 7000-10000 boven 500 m2.	overtreding 1 dag	1020	2040
18, lid 1 en 2	Verkoopverbod zwak-alcoholische drank anders dan in slijtersbedrijf of levensmiddelenbedrijf voor gebruik elders dan per plaatse		2	Bestuurlijke boete	* 1500-3000 tot 50m2, * 3000-6000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 6000-10000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 10000-15000 boven 500 m2.	overtreding 1 dag	1360	2720
18, lid 3	Onderscheid tussen zwak-alcoholhoudende en alcoholvrije dranken ontbreekt in ruimte van het levensmiddelenbedrijf		1	Last onder dwangsom	* 1000-2000 tot 50m2, * 2000-4000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 4000-7000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 7000-10000 boven 500 m2.	overtreding 1 dag	1020	2040
19, lid 1	Verbod op bestelservice sterke drank voor ander bedrijf dan slijtersbedrijf en partijen-catering		2	Bestuurlijke boete	* 1000-2000 tot 50m2, * 2000-4000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 4000-7000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 7000-10000 boven 500 m2.	overtreding 1 dag	1020	2040
19, lid 2	Verbod bestelservice zwak-alcoholhoudende drank, behalve vanuit de uitzonderingen genoemd in artikel 19 lid 2		2	Bestuurlijke boete	* 1000-2000 tot 50m2, * 2000-4000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 4000-7000 van 151 m2 t/m 500 m2,	overtreding 1 dag	1020	2040

20, lid 1 **conform Specifieke uitwerking sandi strategie bij overtreding van artikel 20 lid 1	Verkoop alcohol aan persoon < 18 jaar en > 18jaar kennelijk bestemd voor jonger dan 18	Verbod om bedrijfsmatig of anders dan om niet alcohol te verstrekken aan persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Onder verstrekken als bedoeld in voorgaande zin, wordt ook begrepen het verstrekken van alcohol aan een persoon van wie is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, welke drank echter kennelijk bestemd is voor een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt.	1. *conform Specifieke uitwerking sandi strategie bij overtreding van artikel 20 lid 1 DHW2	* Bestuurlijke boete * Tijdelijke ontzegging bevoegdheid verkoop zwak- alcoholhoudende drank door niet DHW- vergunningrijke detailhandel (ex art 19a DHW; min. 1 en max. 12 wk; three strikes out)	* 7000- 10000 boven 500 m2. * 1500- 3000 tot 50m2, * 3000- 6000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 6000- 10000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 10000- 15000 boven 500 m2.	overtreding 1 uur	* 1360 * Geen bestuurlijke boete mogelijk bij toepassing van art. 19a DHW (three strikes out).	* 2720 * Geen bestuurlijke boete mogelijk bij toepassing van art. 19a DHW (three strikes out).
20, lid 2	Persoon < 18 jaar, zonder toezicht van persoon 21 jaar of ouder, toegelaten in slijtersbedrijf		2	Bestuurlijke boete	* 1500- 3000 tot 50m2, * 3000- 6000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 6000- 10000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 10000- 15000 boven 500 m2.	overtreding 1 uur	1360	2720
20, lid 4	Niet duidelijk aangegeven leeftijdsgrenzen		1	Last onder dwangsom	* 750- 1500 tot 50m2, * 1500- 3000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 3000- 5000 van 151	week 1 dag	680	1360

20, lid 5	Dronken personen of onder invloed van drugs toegelaten in horeca- en slijtersbedrijf	2	Last onder dwangsom	m2 t/m 500 m2, * 5000-7500 boven 500 m2. * 1500-3000 tot 50m2, * 3000-6000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 6000-10000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 10000-15000 boven 500 m2.	overtreding	1 uur	Niet mogelijk (art. 44a DHW)	Niet mogelijk (art. 44a DHW)
20, lid 7	Onder invloed (dronken of drugs) aan het werk zijn in horeca- en slijtersbedrijf	2	Last onder dwangsom	* 1500-3000 tot 50m2, * 3000-6000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 6000-10000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 10000-15000 boven 500 m2.	overtreding	1 uur	Niet mogelijk (art. 44a DHW)	Niet mogelijk (art. 44a DHW)
21	Alcohol verstrekken wat tot verstoring openbare orde, veiligheid of zedelijkheid leidt	2	Last onder bestuursdwang (sluiting alcoholverkoop)			Zeer korte termijn	Niet mogelijk (art. 44a DHW)	Niet mogelijk (art. 44a DHW)
22, lid 1 en 2	Verbod alcoholhoudende drank te verstrekken in tankstations e.d.	2	Bestuurlijke boete	* 1500-3000 tot 50m2, * 3000-6000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 6000-10000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 10000-15000 boven 500 m2.	overtreding	1 dag	1360	2720
24, lid 1 en 2	Geen leidinggevende of vereiste persoon aanwezig in horeca- en slijtersbedrijf	2	Bestuurlijke boete	* 1500-3000 tot 50m2, * 3000-6000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 6000-10000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 10000-15000 boven 500 m2.	overtreding	1 uur	1020	2040

24, lid 3	Verkoop alcohol/dienst door personen < 16 jaar	2	Bestuurlijke boete	* 1000-2000 tot 50m2, * 2000-4000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 4000-7000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 7000-10000 boven 500 m2.	overtreding 1 uur	1020	2040
25, lid 1	Verbod aanwezigheid alcoholhoudende drank behoudens uitzondering	2	Bestuurlijke boete	* 1500-3000 tot 50m2, * 3000-6000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 6000-10000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 10000-15000 boven 500 m2.	overtreding 1 dag	1360	2720
25, lid 2	Verbod nuttig alcoholhoudende drank ter plaatse, in niet zijnde horecabedrijf, behoudens uitzondering	2	Bestuurlijke boete	* 1500-3000 tot 50m2, * 3000-6000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 6000-10000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 10000-15000 boven 500 m2.	overtreding 1 dag	1360	2720
25, lid 3	Verbod alcoholhoudende drank in vervoermiddel, behoudens enkele uitzonderingen	1	Last onder dwangsom	* 1000-2000 tot 50m2, * 2000-4000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 4000-7000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 7000-10000 boven 500 m2.	overtreding 1 dag	Niet mogelijk door burgemeester (art. 44a DHW), wel door NVWA (art. 44aa lid 1 DHW)	Niet mogelijk door burgemeester (art. 44a DHW), wel door NVWA (art. 44aa lid 1 DHW)
29, lid 3	Vergunning, aanhangsel e.d. niet aanwezig in inrichting	1	Last onder dwangsom	* 750-1500 tot 50m2, * 1500-3000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 3000-5000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 5000-7500	overtreding 1 dag	680	1360

30	Vergunninghouder heeft geen melding gedaan van wijziging in inrichting	Imperatieve intrekingsgrond	2	Intrekking vergunning	Niet mogelijk boven 500 m2.	1 week	Niet mogelijk (art. 44a DHW)	Niet mogelijk (art. 44a DHW)
30a, lid 1	Geen melding nieuwe leidinggevende of doorhaling gedaan	Imperatieve intrekingsgrond	2	Intrekking vergunning	Niet mogelijk	1 week	Niet mogelijk (art. 44a DHW)	Niet mogelijk (art. 44a DHW)
31, lid 1	Gevaar voor openbare orde, veiligheid of zedelijkheid door voorgedane feiten	Imperatieve intrekingsgrond	2	Intrekking vergunning	Niet mogelijk	1 dag	Niet mogelijk (art. 44a DHW)	Niet mogelijk (art. 44a DHW)
31, lid 2	Handelen in strijd met vergunningvoorschriften of regels uit DHW	Facultatieve intrekingsgrond	1	* Schorsing vergunning (art. 32 DHW) * Intrekking vergunning		1 week	Niet mogelijk (art. 44a DHW)	Niet mogelijk (art. 44a DHW)
31, lid 3	Resultaat Wet bibob en minimaal 3x weigering bijschrijving persoon op aanhangsel	Facultatieve intrekingsgrond	1	* Schorsing vergunning (art. 32 DHW) * Intrekking vergunning		1 week	Niet mogelijk (art. 44a DHW)	Niet mogelijk (art. 44a DHW)
35, lid 1	Zonder ontheffing zwak-alcoholhoudende drank verstrekken		2	Last onder bestuursdwang (sluiting alcoholverkoop)		1 uur	Niet mogelijk (art. 44a DHW)	Niet mogelijk (art. 44a DHW)
35, lid 2	Niet voldoen aan bepalingen voorschriften die gekoppeld zijn aan ontheffing		2	Last onder bestuursdwang (sluiting alcoholverkoop)		1 uur	1020	2040
35, lid 4	Ontheffing niet aanwezig		1	Last onder dwangsom	* 750-1500 tot 50m2, * 1500-3000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 3000-5000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 5000-7500 boven 500 m2.	overtreding 1 uur	680	1360
44	Niet meewerken aan artikel 5:20 Awb		1	Last onder bestuursdwang (afhankelijk van waaraan niet meegewerkt wordt)		Zeer korte termijn, aangezien de werkzaamheden door moeten kunnen gaan	Niet mogelijk (art. 44a DHW)	Niet mogelijk (art. 44a DHW)
45	Alcohol bij zich hebben op publiek toegankelijke plaatsen door < 16 jaar, m.u.v. in winkels		2	Strafrechtelijk (PV)			Niet mogelijk (art. 44a DHW)	Niet mogelijk (art. 44a DHW)
Verordening								
4 DHW 2:34A APV	Paracommercieel horecabedrijf houdt zich niet aan de schenktijden voor	Paracommerciele verordening. Twee opties genoemd in model-APV, maar beide	2	Bestuurlijke boete	1000	overtreding 1 dag	1020	2040

	alcoholhoudende drank	artikelen hebben dezelfde strekking voor deze lijst.							
2:34B APV (4 DHW)	Paracommercieel horecabedrijf schenkt alcoholhoudende drank tijdens verboden genoemde bijeenkomsten of boven het maximum aantal genoemde bijeenkomsten	Paracommerciele verordening. Twee opties genoemd in model-APV (keuze voor dit artikel in APV door gemeente te maken, afhankelijk daarvan hier wijzigen)	2	Bestuurlijke boete	1000	overtreding	1 dag	1020	2040
	Paracommercieel horecabedrijf doet geen of te laat melding van het schenken van alcohol tijdens bijeenkomst	Paracommerciele verordening. Twee opties genoemd in model-APV (keuze voor dit artikel in APV door gemeente te maken, afhankelijk daarvan hier wijzigen)	2	Bestuurlijke boete	1000	overtreding	1 dag	1020	2040
4, lid 5	Ontheffing niet aanwezig		2	Last onder dwangsom	750	overtreding	1 dag	680	1360
9	Geen registratie van barvrijwilligers of reglement aanwezig bij paracommercieel horecabedrijf		2	Last onder dwangsom	750	week	1 week	680	1360
2:34C APV 25a DHW	Horecabedrijf of slijtersbedrijf houdt zich niet aan het verbod en de beperkingen (ingesteld op geografische gebieden, de aard van de inrichting en in tijd)	Optioneel artikel in model-APV	1	Bestuurlijke boete	* 1000-2000 tot 50m2, * 2000-4000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 4000-7000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 7000-10000 boven 500 m2.	overtreding	1 week	1020	2040
2:34D APV 25b DHW	Bedrijf (andere detailhandel dan slijtersbedrijf) houdt zich niet aan het verbod en de beperkingen (ingesteld op geografische gebieden en tijd)	Optioneel artikel in model-APV	1	Bestuurlijke boete	* 1000-2000 tot 50m2, * 2000-4000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 4000-7000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 7000-10000 boven 500 m2.	overtreding	1 week	1020	2040

2:34E APV 25c DHW	Horecabedrijf laat personen onder de toegestane leeftijd toe in horecalokaliteit en terrassen	Vier opties genoemd in model-APV, maar alle optionele artikelen hebben dezelfde strekking voor deze lijst.	1	Bestuurlijke boete	* 1000-2000 tot 50m2, * 2000-4000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 4000-7000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 7000-10000 boven 500 m2.	overtreding 1 dag	1020	2040
2:34F APV 25d DHW	Horecabedrijf past happy hours toe, ondanks verbod	Optioneel artikel in model-APV	1	Bestuurlijke boete	* 1000-2000 tot 50m2, * 2000-4000 van 51 m2 t/m 150 m2, * 4000-7000 van 151 m2 t/m 500 m2, * 7000-10000 boven 500 m2.	overtreding 1 dag	1020	2040

** Specifieke uitwerking sanctiestrategie bij overtreding van artikel 20 lid 1 DHW
Boetebedragen(€)

Overtreding	Verstrekkers <50 personeel	Verstrekkers > 50 personeel	Verstrekkers Artikel 35 DHW
1e overtreding	Formele waarschuwing	Formele waarschuwing	1360
2e overtreding (1e recidive binnen 12 maanden) (voor verstrekkers artikel 35 DHW na het onherroepelijk worden van de eerdere overtreding.	1360	2720	2040
3e overtreding (2e recidive binnen 12 maanden na het onherroepelijk worden van de eerste recidive)	2040	4080	2720
Meerdere recidives binnen 12 maanden na het onherroepelijk worden van de eerdere recidives. Per overtreding.	2720 of (tijdelijke) schorsing DHW vergunning	5440 of (tijdelijke) schorsing DHW vergunning	2720

Bijlage 2

risicoanalyse blad alcohol

Categorie	Inrichting	Kans (overtredersniveau)	Effect	Risico	Veel jongeren?	Openbare orde problematiek?	Paracommercie
Horeca	a			0			
	b			0			
	etc			0			
Slijterijen	a			0			
	b			0			
	etc			0			
Detailhandel / supermarkten	a			0			
	b			0			
	etc			0			
Evenementen	a			0			
	b			0			
XXXXXXXX	etc			0			

Categorie-indeling bepalen   score van 1 tot 3   score van 1 tot 3   score van 1 tot 3   score van 1 tot 3   Ja of nee

Tabel voor activiteiten in Veere en op Walcheren 2018 e.v.

Thema	Acties	Organisaties
Voorlichting bij evenementen	Stands bij evenementen	Indigo
Weerbaarheid	Activiteiten met jeugdigen op gebied van weerbaarheid	Indigo
Sportkantines	De afspraken in het 'convenant sportkantines' opnieuw bespreken	Sportverenigingen met kantines
Informatie in Engels en Duits	Teksten worden in de zomer 2018 verspreid	Horeca Nederland, lokale afdeling
Ouderavonden in VO	Theater Helder wordt gevraagd om een optreden	Onderwijs
Integraal werken met handhaving	Opstellen Preventie en Handhavingsplan	Intern
Gebruik Social Media	Onderzoek door HZ naar de beste wijze van beïnvloeden jeugd	HZ
Preventie	Indigo zal hun verslavingspreventieplan uit blijven voeren -Blijf Cool -flexibele inzet voor voorlichting en activiteiten binnen het uitgaansleven -straatcontact -Frisse start -voorlichting aan ouders Straathoekwerk - Ondersteuning bieden aan jongeren met vragen/problemen rondom alcohol, drugs, of ggz problematiek en door leiden naar juiste zorg/ondersteuning.	Indigo Samen met Stichting Welzijn Veere
Voorlichting aan alcoholverstrekkers	Preventie filmpje maken voor medewerkers in de horeca	Horeca Nederland, lokale afdeling

Interventie overzicht 2017-2018 (zijn voorbeelden, doen wij niet allemaal)

Onderliggend plan van aanpak behelst een periode van 6 jaar. Hierin worden de uitgangspunten en kaders voor het te voeren beleid voor deze periode vastgelegd. Vanwege aan verandering onderhevige trends en ontwikkelingen zal er een 2- jaarlijks uitvoeringsprogramma worden gemaakt. Na twee jaar zal de aanpak worden geëvalueerd.

Speerpunten voor 2017-2018 zijn:

Pijler1	Interventie
Inrichten van de omgeving	Alcoholreclame bushokjes en andere openbare ruimten waar de gemeente invloed op heeft, zoals langs sportvelden en bij evenementen, zoveel als mogelijk verbieden. Happy hours verbieden (in hoeverre is dat al zo?) Mogelijkheden om supermarktstunts te verbieden onderzoeken
Pijler 2 Regelgeving en handhaving	

	<p>Relatiebeheer Halt Maken van een format voor een Preventie en Handhavingsplan Alcohol Uitvoering geven aan het Preventie en Handhavingsplan Alcohol</p>
Pijler 3	
Voorlichting en educatie	
Communicatie intern en extern	<p>Vernieuwen van de verouderde website van LZNVZ Boost geven aan FB pagina door te gaan werken met thema's en persoonlijke verhalen Nieuwsbrief LZNVZ om de maand uitbrengen Uitvoering geven aan de publiekscampagne via free publicity Uitvoering geven aan Ikpas campagne Uitvoering geven aan nix18 campagne Folder LZNVZ vernieuwen Uitvoering geven aan eindexamenactie Uitvoering geven aan Carnavalsactie Uitvoering geven aan zomeractie</p>
Informatie avonden	<p>Advies (nieuwe stijl) stapavonden of ouderavonden op VO tijdens bijv. mentoravonden Advies ouderavond Help mijn kind wordt een puber Opzetten nieuwe interventie om meer ouders te bereiken Alcoholvrije feesten voor jongeren organiseren i.s.m. Indigo, de gemeenten en de horeca Preventieve blaasacties i.s.m. politie en Indigo: 3 in elke regio per jaar Aanpak sportverenigingen: maatwerk</p>
Pijler 4	
Signalering	<p>Inzet training vroegsignalering Indigo: in elke regio minimaal 1 training bij het VO of sportverenigingen of MW of gemengd. Pilot inzet bodycams in uitgaansgebieden en nagesprek met ouders en kind zelf door politie Nazorg jongeren die door de politie worden aangetroffen</p>
Pijler 5	
Advies en ondersteuning	<p>Nazorg alcoholpoli (is sinds 2017 belegd bij de samenwerkingspartner Indigo) Relatiebeheer ZB Planbureau Relatiebeheer samenwerkingspartners als gemeenten, politie, GGD, Indigo Preventie Relatiebeheer landelijke instellingen en andere regionale tuinen Kennisbank landelijke ontwikkelingen in stand houden</p>
Extra	
Onderzoek en subsidieaanvragen	<p>ZB panel onderzoek onder volwassen naar de nix18 norm Herhaling gezamenlijk Zeeuwsbreed naleefonderzoek Coördinatie Lage SES project Fonds Nuts Ohra gericht op gezinnen met een lage sociaal economische status en alcoholproblematiek. Uitvoering door GGD en Indigo. Coördinatie door LZNVZ. Onderzoek HZ: mogelijkheden onderzoeken</p>